

Orgaan van de „Vereniging Vrienden van de Zaanse Schans”

Redactie: Parkstraat 44, Zaandam

Administratie: Jan Bestevaerstraat 2, Koog aan de Zaan

Verschijnt 3-maandelijks

December 1971 No. 40

NIEUWE PERSPECTIEVEN

Hebben wij ons tot nu toe altijd bezig gehouden met de opbouw en consolidatie van de Schans, op de laatstgehouden jaarvergadering heeft de heer Metselaar, voorzitter van de Stichting en tevens wethouder van de gemeente Zaandam het geheel in een breder verband gezet.

Eigenlijk komt het neer op het toekomstige recreatieve vermogen van het noord-oostelijk deel van de Zaanstreek. Het streven is erop gericht om tussen Zaanse Schans, Haaldersbroek, Wormerbad en Hemmes, inclusief het Jagersbos, een complex tot stand te brengen waar de toerist en de vacatieganger recreatiemogelijkheden te kust en te keur vindt. Eerst zal vanzelfsprekend de Schans zelf worden vervolmaakt. En in de zomer van 1972 hoopt men het nieuwe parkeerterrein voor 3 à 400 auto's gereed te hebben. Het zal aangelegd worden bij het te bouwen boerderij-restaurant, vlakbij het St. Michaelcollege. Mèt de twee tentoonstellingsloodsen en de molen „De Held Jozua” plus verbinding door schelpenpaden, zal later een afgerond geheel bereikt zijn.

Dan ligt het in de bedoeling het Haaldersbroek tot nieuw leven te wekken. Het oude buurtje met zijn smalle weg, zijn kleine slootjes en knusse voortuintjes, aan het begin omspoeld door het water van de Poel is waard om behouden te blijven. Het terrein voor het Jagersbos is er al. Het meertje, ook voor hengelaars, is reeds aanwezig, maar verder ligt alles nog braak. De volgende fase is dus, hier de beplanting en de gehele indeling van het terrein, dat in totaal 85 H.A. beslaat, ter hand te nemen.

Vervolgens komt dan de Hemmes, het schiereiland ten zuiden van het Haaldersbroek. Er is het streven dat ook de Hemmes een recreatieve bestemming moet krijgen, waarbij gedacht wordt aan de aanleg van een jachthaven, eventueel zelfs nog aan werfjes voor hen die zelf boten bouwen.

Zo zouden naast de minnaars van „Zaans Skoon”, de baders en de zwemmers, de hengelaars en de natuurgenieters — zonder meer, de zeilers en de botenbouwers in dit grote recreatie-gebied allen een kans krijgen.

Er kan dus metterdaad van mooie wenkende perspectieven worden gesproken.

Uit het verslag 1970 van de Stichting

Hoewel het jaar 1971 ten einde spoedt, willen wij onze lezers – mede terwille van de continuïteit – enkele bijzonderheden uit het verslag 1970 van de Stichting, niet onthouden.

Inleiding

In het verslag over 1969 werd reeds gewag gemaakt van het voornemen in 1970 een aantal belangrijke werken aan te vatten. Eén en ander leek financieel mogelijk op grond van toezeggingen en ontwerpbesluiten van diverse overheidsorganen. Thans kan – terugkijkend op 1970 – worden gesteld dat de verwachtingen in het jaarverslag van 1969 tot uitdrukking gebracht, in 1970 ook inderdaad zijn bewaarheid.

Op 17 februari 1970 werd van het provinciaal bestuur de mededeling ontvangen dat het nog eens f300.000,— bij wilde dragen in het restauratiewerk in de Zaanse Schans. In maart was bovendien van alle 8 in onze stichting samenwerkende gemeenten bericht ontvangen, dat in plaats van 10, gedurende 15 jaar subsidie aan onze stichting zal worden gegeven. Van de zijde van de rijksdienst werd voorts tot uitdrukking gebracht dat niet alleen in de nog aan te vatten restauratiewerken zou worden gesubsidieerd, maar dat een aanvraag tot een verhoogd subsidiebedrag in gunstige overweging genomen zou worden, wanneer de aanvraag redelijke argumenten voor een dergelijke verhoging bevatte.

Inmiddels is – begin 1971 – bericht ontvangen dat de rijkssubsidie voortaan geen 30, maar 35% van de restauratiekosten zal bedragen. Daar ook van diverse grote bedrijven, waarvan verschillende buiten onze streek, aanzienlijke bedragen werden ontvangen of in termijnen werden toegezegd, was het het stichtingsbestuur mogelijk de restauratieplannen voor de koopmanshuizen „de Mol” en „het Noorderhuis” te doen voorbereiden. In verband met enige bezwaren, die van de zijde van het provinciaal bestuur rezen tegen de rekeningcourant-overeenkomst, die de stichting met de Algemene Bank Nederland wilde sluiten, werd door de secretaris een overzicht gemaakt waaruit bleek dat de financiële positie van de stichting de afgelopen jaren aanmerkelijk was verbeterd.

Was namelijk op 31 december 1966 het totale bezit van de stichting f3.500.000,— en de schuld daarop f1.400.000,— of $\pm 41\%$, op 31 december 1969 was het totale bezit f5.000.000,— en de schuld daarop nog gelijk aan die in 1969 en wel f1.430.000,— of $\pm 26\frac{1}{2}\%$. Deze laatste getallen duiden op een aanzienlijke verbetering en een financieel beslist gezonde toestand. Gedeputeerde Staten hechtte dan ook hun goedkeuring aan het besluit tot aangaan van een rekeningcourant-verhouding met de A.B.N. Thans – eind 1970 – is het totaal van de investeringen f5.528.051,48 en de totale schuld bij diverse kredietgevers f1.270.430,31 of wel $\pm 23\%$.

In 1970 kwam er in de Schans niet zo veel werk klaar. Alleen het perceel Rozengracht 1 met een copie van het luchthuis aan de Noorderhoofdstraat te Krommenie, kwam gereed en werd 1 oktober bewoond.

Bij de officiële opening op 28 november werd het een ieder duidelijk dat met dit object de Kalverringdijk met een nieuw juweel was verrijkt. In het bijzonder de Zaankamer in het luchthuis en de smuiger van de familie Haremaker maken dit pand met zijn fraaie, intieme winkelruimte aantrekkelijk.

Bij dit alles is men licht geneigd de stichtingskosten van in totaal f385.107,18 te vergeten. Met het oog op die kosten hoopt het stichtingsbestuur dat velen van de gastvrijheid van de familie De Graaff gebruik zullen maken en dat de omzet in de winkel groot zal worden. Van de laatste krijgt de stichting namelijk volgens contract een deel. Overigens stelt het stichtingsbestuur het op prijs dat het aantrekkelijke winkelinterieur voor bezoekers van de Schans te bezichtigen valt.

Het streven van het stichtingsbestuur is er allengs meer op gericht diverse objecten voor publiek open te stellen. De kans daarop lijkt betrekkelijk groot.

Behalve Rozengracht 1 c.a. kwam ook de Overtuin bij de theekoepel gereed, evenals de schoeiingwerken achter Kalverringdijk 5 en 7.

Bouwactiviteit

In het verslagjaar werd in de Zaanse Schans niet zo veel, maar wel bijzonder spectaculair werk verricht. De transporten van de koopmanshuizen mag men immers beslist als zodanig betitelen. Ook overigens werd aantrekkelijk werk verricht, al kwam er in feite maar één object voor bewoning gereed.

Exploitatie panden

Deze wordt met het jaar omvangrijker. Het contact met huurders en adspirant huurders is plezierig. In eerste aanleg loopt dit via de secretaris. Voorts werd in het verslagjaar een algemeen overleg met de huurders geensceneerd, waarbij gemeenschappelijk een maaltijd werd gebruikt. Deze, uit oudhollandse gerechten bestaande maaltijd werd zeer gewaardeerd en bevorderde de goede verhoudingen met het bestuur, dat aan de maaltijd mededeelde wat de plannen voor de naaste toekomst zouden zijn.

De exploitatie-uitkomsten zijn redelijk. In verband met de stijging van de loonkosten en daaruit voortvloeiende stijging van onderhoudskosten moest – mede gezien de schuldenlast en daarmee verband houdende rentebetalingen – de huurverhoging per 1 juli 1970 worden toegepast. Ook in de komende jaren zal de mogelijkheid tot huurverhoging om vorenomschreven redenen wel moeten worden aangevat.

In de bewoning hebben zich in het verslagjaar geen mutaties voorgedaan. Wel werden al reeds gegadigden opgeroepen voor Zeilenmakerspad 3, dat begin 1971 leeg zal komen omdat de familie Honig naar Arnhem verhuist. Voor dit sedert 16 oktober 1966 verhuurde pand meldden zich 5 gegadigden.

De familie Bax kreeg het pand toegewezen.

Aan de meeste panden werd normaal onderhoud gepleegd. Alleen aan het perceel Kalverringdijk 11, dat in het verleden op eenvoudige wijze werd overgeplaatst en dat ook het oudste pand is in de Zaanse Schans werd zeer veel aandacht besteed aan het binnenschilderwerk en noodzakelijke reparaties van het interieur.

Aan het perceel Kalverringdijk 7 zal het komende jaar iets aan het voortuintje worden gedaan omdat dat dit niet voldoet.

Ook zal er dan, hetzij een schutting met deur tussen de schuur en de woning, hetzij een compleet klompenhok bij dit pand worden gebouwd.

Momenteel leidt de trek in de steeg naast de woning namelijk tot een op den duur onhoudbare toestand.

Tenslotte kan hier nog even worden teruggekomen op de brandveiligheid van de Schans. Zoals bekend bevinden zich in alle panden één of meer brandblusapparaten. Ook een bliksembeveiligingsinstallatie werd aangebracht.

In het verslagjaar werden de bewoners aangeschreven met de mededeling dat zij alleen open haardvuren mogen stoken na daartoe verkregen vergunning van het bestuur, dat eisen zal stellen omtrent de voorwaarden waaraan dan moet worden voldaan.

De gemeenteraad van Zaandam besloot voorts op 8 juni om f 2.300,— beschikbaar te stellen voor kleding van de brandweergroep in de Zaanse Schans (11 man).

Algemene financiële aspecten

Zoals in de inleiding werd vermeld, werden in het verslagjaar gunstige berichten verkregen van subsidiërende overheidsorganen en particulieren. Het lijkt dan ook mogelijk om de geplande werken te kunnen realiseren zonder aanmerkelijke vergroting van de schuldenlast. Daartoe zal het nodig zijn de geplande werken binnen de kortst mogelijke tijd te realiseren daar de kostenstijgingen in de bouw de laatste twee jaren groter zijn dan de rentelast bij voorinvestering.

Na de onderhanden werken zal derhalve begin 1972 be-

gonnen moeten worden met de bouw van het pand naast de winkel van Albert Heijn aan de Kalverringdijk en de woning binnendijks naast het voormalige Oostzijde 322-324. De kosten voortvloeiend uit de te restaureren boerderij – 2e restaurant – met bijbehorende paden en parkeerterrein dienen zo mogelijk grotendeels bestreden te worden uit fondsen die beschikbaar zijn voor het entameren en activeren van recreatieve werken. De eerste contacten dien-aangaande werden reeds gelegd.

Wanneer één en ander in bovenstaande zin ontwikkeld kan worden en de steun van particuliere zijde niet zou afnemen, is de kans groot dat met ± 3 jaar de Zaanse Schans een totaal andere aanblik zal geven en er noch auto's noch bouwactiviteiten meer op en nabij de Kalverringdijk zullen zijn.

Tot slot is het goed te vermelden, dat onze stichting, die op 4 augustus 1970 door de belastingdienst werd aangeschreven voor een heffing van 10% op alle schenkingen, die sedert 1960 aan de stichting werden gedaan, begin 1971 werd vrijgesteld van deze verplichting op grond van een beroepschrift dat de secretaris opstelde op basis van een aantal bepalingen in de wet die deze vrijstelling voor een stichting als de onze mogelijk moesten maken.

Verslag van de ledenvergadering gehouden op dinsdag 2 november 1971

Het openingswoord door de voorzitter uitgesproken kon maar gericht worden tot zegge en schrijve 30 leden. Spijtig dat er zo weinig belangstelling was, ondanks het feit dat de heer Metselaar een causerie zou houden. Dit zou toch reden genoeg zijn om een uitverkochte zaal te hebben. Achter de bestuurstaafel zaten de heren Bouman, De Boer, Ijskes, Vercouteren, Kaal, Benjamin en De Hoog, alsmede de heer Metselaar.

In het openingswoord werd nog gewag gemaakt van de gevoerde propaganda-actie. Deze actie om tot 1000 leden te komen was niet geheel geslaagd te noemen. Een verkeerd gevoerde ledenadministratie deed ons te hoge verwachtingen koesteren. Totale ledenaantal is nu 915.

De leden hadden nog geen kennis kunnen maken met de heren Benjamin en De Hoog, hetgeen nu min of meer officieel geschiedde, doordat genoemde heren zich even van hun stoelen verheven om zich te tonen.

De voorzitter wijdde vervolgens enige woorden aan de nagedachtenis van de heren Smit en Akerboom en zette daarin uiteen wat zij voor de Zaanse Schans betekend hebben. Hierna volgden enkele ogenblikken stilte.

Uit het daarna voorgelezen financieel overzicht bleek, dat dit jaar aan de Stichting een bedrag groot f 17.500,— kon worden overgemaakt. De heer Metselaar betuigde hierop meteen namens het Stichtingsbestuur zijn dank voor deze grote gift. De voorzitter sprak een dankwoord voor het gevoerde financiële beleid. De kascommissie, bestaande uit de heren Wilson en De Vries, kon kort zijn in de mededeling van de bevindingen: de boeken waren in orde bevonden. De heer Wilson was nu als commissielid aftredend en hij werd opgevolgd door de heer Brand uit Zaandijk.

In het bestuur waren de heren Bouman en Ijskes aftredend. De heer Vercouteren stak in een kort speechje de loftrompet over het vele werk, dat beide heren voor de vereniging

hadden gedaan. Vanzelfsprekend werden zij bij acclamatie in hun bestuursfuncties herkozen.

Daarna was het tijd voor de pauze, die meteen gevolgd werd door een vertoning van een 25-tal magnifieke dia's van de Schans. Er hoefde niets bij gezegd te worden, want de beelden spraken voor zichzelf.

Aan de hand van een grote tekening belichtte daarna de heer Metselaar het heden, verleden en de toekomst van de Zaanse Schans en de omgeving, zoals Haaldersbroek en de Hemmes. Hij roemde de Zaanse volkskracht, die het mogelijk had gemaakt om zo'n miljoenenproject als de Zaanse Schans te realiseren. De plannen voor de min of meer nabije toekomst behelsden de aanleg van een grote parkeergelegenheid, de bouw van een boerderij, die voor horecadoeleinden dienstbaar moet worden gemaakt, de bouw van twee schuren, die als expositieruimte zullen fungeren, de aanleg van een nieuw pand en de overplaatsing van de molen de Held Jozua. Op de vraag van een der leden hoeveel geld er door onze vereniging aan de Stichting in de afgelopen tien jaar werd geschonken, antwoordde de heer Metselaar, dat dit 1½ ton was.

De begaanbaarheid van de Kalverringdijk baart een der leden veel zorgen. Het constante langszneden van bromfietsen maakt het rustig wandelen tot een onmogelijkheid. Het beter begaanbaar maken van dit pad heeft de aandacht van het polderbestuur, zo wist de heer Metselaar te berichten. Als laatste kwam aan de orde het niet permanent open zijn van de A.H. winkel. De Schans zou daardoor gastvrijer aandoen. Deze hartekreet van een der aanwezigen werd doorgespeeld naar de heer Ter Wee, die het weer met A.H. kan bespreken.

Om half elf werd deze geanimeerde bijeenkomst met een speciaal tot de heer Metselaar gericht dankwoord besloten.

FINANCIEEL OVERZICHT PER 30 SEPT. 1971

Uitgebracht in de Jaarvergadering
op 2 november 1971 te Zaandam

ONTVANGSTEN

Saldo per 20 oktober 1970		
Postgiro	f 1.120,63	
Nutsspaarbank	„ 8.874,58	f 9.995,21
Contributie		
Postgiro	f 18.908,50	
Nutsspaarbank	„ 85,—	„ 18.993,50
Giften	„ 9.206,82	
Leden voor het leven	„ 150,—	
Mappen, platen, herdrukken Anno 1961	„ 434,25	
Puzzels	„ 1.252,20	
Rente Nutsspaarbank	„ 211,37	
		<u>f 40.243,35</u>

Voornaamste giften f 5000,— Verkade Stichting,
f 2500,— Peck en Cloppenburg, f 1546,72 C. J. Honig.

UITGAVEN

Afdracht aan de Stichting Z.S.	f 16.000,—
Opslag (Hewi) en administratiekosten puzzels (Huig N.V.) resp. f 280,— en f 168,—	„ 448,—
Adresseermachine	„ 196,—
Schilderwerk a/d Schans (Gift Honig)	„ 1.546,72
Portokosten Anno 1961	„ 215,89
Onkosten incasso	„ 336,64
Mappen Ornamentiek	„ 158,30
Adresplaatjes ledenregister enz.	„ 210,37
Kosten drukker Anno 1961 (cliché's)	„ 743,42
Diverse onkosten	„ 1.041,08
(O.a. 10.000 akte-enveloppen, 1000 vel brief- papier en 5000 vel cyclostyepapier f 741,—)	
	<u>f 20.896,42</u>
Saldo per 30 september 1971	„ 19.346,93
	<u>f 40.243,35</u>

GOED JAARS ENDJES

*Voorheen bouwde men als men een goed
jaar in zaken had, weer een eind aan de
(houten) woning.
Zulk een verlengstuk noemde men een
„Goedjaarsend”.*

* Aanlegsteiger

De aanlegsteiger waaraan grote behoefte was is nu gereed-gekomen. Hij bevindt zich aan het glop tussen de zeefdrukkerij annex winkel en de molen „de Huisman”. Daarmee is dan een eind gekomen aan de moeilijkheden die botenbezitters tot nu toe hadden, wanneer zij de Zaanse Schans wilden bezoeken.

* Pakhuis voor tentoonstellingsruimte

Het pakhuis „de Lely” dat stond aan het einde van het Watermolenspad te Westzaan is door de aannemer May om niet, afgestaan aan de Stichting. Het pakhuis is thans gesloopt en de onderdelen zullen worden opgeslagen, totdat aan de bouw van het 2e restaurant enz. wordt begonnen.

* De naam „Gortershoek”

In de artikelenreeks van „de Typhoon”, „Dat goede oude Zaadijk” van de heer G. Oosterbaan is ook over de Gortershoek geschreven. Tot de verstrekte aanvullingen voor het boek behoorde ook een opmerking over de buurt tegenover de Schans: „De naam Gortershoek zou zijn afgeleid van de grutterij, die achter Lagedijk 122 aan de Zaan stond. De eerste eigenaren zullen wel de naam Gorter hebben gedragen”.

BERICHTEN

OPBERGMAP

Er is een tweede „druk” verschenen van de opbergmap, die zoals bekend vervaardigd is van Zaans Bord, gemaakt in de laatste papier windmolen ter wereld „De Schoolmeester”. De map is uitnemend geschikt voor het bewaren van de nrs van „Anno 1961”. De prijs is f 5,—, franco per post f 6,—. Te bestellen bij onze 2e secretaris B. Ijskes, Zonne-wijzerspad 6, Zaanse Schans Zaandam (postgiro ~~52679~~). Ook af te halen Parkstraat 44 Zaandam. 626379

DE BRANDVEILIGHEID IN DE SCHANS

In het maart-nummer is reeds geschreven over de maatregelen tegen brand. Tot onze vreugde kunnen we nu melden: De Zaanse Schans heeft eindelijk zijn eigen spuit. Het is een kleine spuit die eigendom is van de gemeentelijke vrijwillige brandweer.

Volgens ingewijden kan deze spuit goede diensten bewijzen als de nood aan de man komt, een eerste hulp dus in afwachting van het moment waarop de Zaadamse en Zaadijker brandweren arriveren.

De heer B. Ijskes, die als hoofd optreedt van het kleine brandweerkorps deelde mee dat hij en zijn medewerkers bijzonder blij zijn met deze aanwinst, die naast het reeds bestaande (standpijpen en waterputten in het wegdek) een belangrijke versterking betekent.

De spuit zal voorlopig in de schuur van de Zoeker geplaatst worden. Enkele technische gegevens: vermogen 500 l. per minuut; fabriek Boudewijns, Geldermalsen; Centrifugaal-pomp, 2 stralen; J.L.O.-motor; bereikbare hoogte \pm 20 m. Zoals bekend is het brandweerkorpsje van de Schans een onderdeel van de G.V.B. Zaandam.

De gedachte gaat ook nog uit naar een drijvende spuit. Die zou eventueel plaats kunnen krijgen bij de molen „De Dood” in Zaadijk.

Het korpsje komt eens per week voor oefening bijeen. Instructeur is de heer J. Hooijschuur, brandmeester van de buurt 't Kalf.

Vereniging „Vrienden van de Zaanse Schans”

Goegekeurd bij K.B. van 16 augustus 1967
Secretariaat: R. de Hoog, J. Bestevaerstr. 2, Koog a/d Zaan
Penningmeester: D. de Boer Ezn.,
Evertsenstraat 1, Wormerveer
Postgiro 742899 ten name van:
Penningmeester Ver. Vrienden van de Zaanse Schans,
Wormerveer